

Den hållbara linfibern

Linneskjortan svalkar skönt en varm sommardag. Den kallmanglade linneduken riktigt glänser på bordet. Varför är det så? Och varför kan man säga att linnet är både hållbart och bra för miljön?

Svaret hittar man i linfibers uppbyggnad. Linet, en bastfiber av cellulosa, kommer från linplantans stjälk där fibrernas uppgift är att stadga den tunna stjälken. Linfibers minsta beståndsdel, elementarfibern, är 3–4 cm lång och bara några hundra delar millimeter tjock med spetsade ändar. Dessa raka elementarfibrer är tätt och starkt hopkittade till långsträckta fiberband som ligger som ett nät i ytterkanten längs hela linplantans stjälk. Om man tänker sig en bild av stjälken i genomskärning ligger linfibern som buntar ytterst i en ring. De kan liknas vid en armering som gör att den smala, långa stjälken verkligen kan stå upprätt när den växer på åkern.

De långa sammanhängande fiberbanden och de raka, smala linfibrerna gör att linet är lätt att spinna till släta, fina garner. De finaste garnerna är våtspunna. Vid maskinspinning väter man fibersträngarna och sträcker dem samtidigt som tråden spinns. Då dras linfiberbanden isär något samtidigt som de spinns samman tätt till en slät och jämn tråd. När man spinner på spinnrock fuktas linfibern genom att väta fingertopparna med saliv eller lite ljummet vatten och dra längs linfibern, också det för att garnet ska bli slätt. Men vid spinnrocken utsätts inte linet för lika hård belastning, vilket gör att det handspunna lingarnet ofta håller bättre.

Med en varsam hantering vid beredning, spinning och vävning och vid skötsel av de färdiga textilierna håller linnet länge. Den glatta fibern gör att linnet inte drar till sig smuts. När man kallmanglar linnedukarna och lanneservetterna förstärks den glatta ytan – det ger förutom en vacker glans också en yta som stöter ifrån sig smuts. Det innebär att man inte behöver bearbeta linnet så kraftigt vid tvätt och inte heller använda starka tvättmedel. En skonsam hantering gör också att linnet håller längre.

Det lingarn och det linne vi kan köpa idag har odlats och beretts utanför Sveriges gränser. Det är nästan 50 år sedan det odlades och bereddes spånadslin i stor skala i vårt land. Hur bra är det då att använda linne? Den konventionella linodlingen använder konstgödsel och ibland kemisk ogräsbekämpning. Ekologiska odlingar förekommer om än i begränsad utsträckning. Ett steg för miljön är att köpa lingarn och linne med märkningen *Bra miljöval*. Idag är märkningen i två delar – *Bra fibrer* och *Bra beredning*. För att märka linet med *Bra miljöval* krävs att kriterierna för *Bra beredning* uppfylls. Det innebär att hanteringen vid rötning, beredning, spinning och färgning måste klara uppställda miljökrav.

Linne är både vackert, starkt och hållbart. En annan fördel med linnet är att linfibern kan dra till sig ganska mycket fukt utan att kännas våt. Det ger ett extra plus till linneskjortan en varm sommardag.

Gunilla Mattsson
2011-11-24